

اسناد سیاسی و تاریخی

پیمان سعدآباد

عهدنامه عدم تعرض میان ایران و ترکیه و افغانستان و عراق

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران ، اعلیحضرت پادشاه افغانستان ، اعلیحضرت ملک عراق و حضرت رئیس جمهور ترکیه ، نظر بتمایلی که در فراهم ساختن موجبات حفظ روابط و دادیه و حسن تفاهم بین خود باتمام وسائل موجوده خود دارند و برای تأمین واستقرار صلح و امنیت در شرق نزدیک بوسیله تضمینات تکمیلیه در حدود میثاق جامعه ملل و برای کمک بصلح عمومی و برای ایفاء بوظایفی که بموجب عهدنامه تحریم جنگ مورخه ۲۷ اوت ۱۹۲۸ یاریس و عهدود دیگر که در آنها شرکت نموده اند متقبل شده‌اند و تماماً با میثاق جامعه ملل و عهدنامه تحریم جنگ موافقت دارد .

تصمیم نمودند که این عهدنامه را منعقد نمایند و برای این منظور نمایندگان مختار خود را بقرار ذیل :

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران ؛ جناب آقای عنایت‌الله سمیعی وزیر امور خارجه ایران .
اعلیحضرت پادشاه افغانستان ؛ جناب آقای فیض محمدخان وزیر امور خارجه افغانستان .
اعلیحضرت پادشاه عراق ؛ جناب آقای دکتر ناجی الاصلیل وزیر امور خارجه عراق .
حضرت رئیس جمهور ترکیه ؛ جناب آقای دکتر توفیق رشدی ار اس وزیر امور خارجه ترکیه .
تعیین نمودند و مشارالیهم بعد از ارائه اختیارنامه های خود که بطور مرتب تنظیم شده بود در مقررات ذیل موافقت حاصل نمودند :

ماده ۱ - دول متعاهد متعهد میشوند که سیاست عدم مداخله مطلق در امور داخلی یکدیگر را تعقیب نمایند .

ماده ۲ - دول متعاهد معظمه صریحاً متقبل میشوند که مصونیت حدود مشترک یکدیگر را کاملاً محترم بشمارند .

ماده ۳ - دول متعاهد معظمه موافقت مینمایند که در کلیه اختلافات بین‌المللی که با منافع مشترک آنها مربوط باشد بایکدیگر مشورت نمایند .

ماده ۴ - هر یک از دول متعاهد در مقابل یکدیگر متقبل میشوند که در هیچ مورد خواه بتنهائی و خواه بمعیت یک یا چند دولت دیگر بهیچگونه عملیات متجاوزانه بر علیه یکدیگر مبادرت ننمایند . عملیات ذیل تجاوز محسوب میشوند :

اول - اعلان جنگ

۴ - مساعدت بدولتی که مورد حمله و تهاجم یا اعلان جنگ یکی از دول متعاهد برخلاف مقررات عهدنامه تحریم جنگ مورخه ۲۷ اوت ۱۹۲۸ پاریس واقع شده باشد .

ماده ۵ - هر گاه یکی از دول متعاهد معتقد شود که ماده چهارم این عهدنامه نقض یا در شرف نقض میباشد بلافاصله موضوع را در پیشگاه شورای جامعه ملل مطرح خواهد ساخت .
مقررات مذکور فوق لطمه بحق دولت مزبور دائر بانحاز ه گونه رویه که در اینموقع لازم بداند وارد نخواهد ساخت.

ماده ۶ - هر گاه یکی از دول متعاهد بر علیه دولت ثالثی مبادرت بتجاوز نماید طرف دیگر میتواند بدون اطلاع قبلی این عهدنامه را نسبت بتجاوز فسخ بنماید .

ماده ۷ - هر يك از دول متعاهد متقبل میشوند که در حدود سرحدات خود از تشکیل و یا عملیات دستجات مسلح و از ایجاد هر گونه هیئت و یا تشکیلات دیگری برای تحزب مؤسسات موجوده و یا برای اختلال نظم و امنیت هر قسمتی از خاک متعاهد دیگر (سرحدی یا غیر سرحدی) و یا برای واژگون ساختن طرز حکومت طرف دیگر جاوگیری نمایند .

ماده ۸ - نظر باینکه دول متعاهد میثاق عمومی تحریم جنگ مورخه ۲۷ اوت ۱۹۲۸ را برسمیت شناخته اند و بموجب میثاق مزبور تسویه یا حل هر گونه اختلاف یا تنازع (قطع نظر از کیفیت یا منشأ آن) که ممکن است بین آنها بروز نماید باید فقط بوسائل مسالمت آمیزی بعمل آید این مقررات را تأیید نموده و اعلام میدارند که بهر طریق مسالمت آمیزیکه برای این منظور قلمایین دول متعاهد موجود و یا در آتی موجود شود متوسل خواهند شد .

ماده ۹ - هیچیک از مواد این عهد نامه نمیتوانند بهیچوجه تعهداتی را که دول متعاهد به موجب میثاق جامعه ملل متقبل شده اند تضعیف نماید .

ماده ۱۰ - این عهد نامه که بزبان فرانسه نوشته شده در چهار نسخه بامضاء رسیده و هر يك از دول متعاهد دریافت يك نسخه آنرا اعتراف مینمایند برای مدت پنجسال منعقد میگردد .

در انقضای این مدت عهدنامه مزبور بجز در موردی که یکی دوسال متعاهد با اطلاع قبلی ششماه فسخ آنرا اعلام نماید برای پنجسال دیگر بخودی خود تجدید خواهد شد و این عمل مرتباً تکرار میشود تا آنکه يك یا چند دولت متعاهد فسخ آنرا با اطلاع قبلی ششماه اعلام دارند . این عهدنامه در صورتی هم که بتوسط یکی از دول متعاهد فسخ شود بین دول متعاهد دیگر معتبر خواهد بود . این عهدنامه بتوسط هر يك از دول متعاهد بر طبق مقررات قانون اساسی مملکت بتصویب خواهد رسید و در جامعه ملل بتوسط رئیس دارالانشاء ثبت خواهد شد و از رئیس دارالانشاء تقاضا خواهد شد که آنرا با اطلاع سایر دول عضو جامعه برساند اسناد تصویب آن بتوسط هر يك از دول متعاهد بدولت ایران تسلیم خواهد گردید .

بمحض اینکه اسناد تصویب و از طرف دو دولت متعاهد تسلیم شد این عهدنامه بین آن دو دولت بموقع اجرا گذارده خواهد شد و راجع بدولت ثالث وقتی بموقع اجرا گذارده میشود که دولت مزبور اسناد تصویب آنرا تسلیم نماید و بهمین قسم در مورد دولت چهارم نیز رفتار خواهد

شد بمحض تسلیم هر يك از اسناد تصویب مراتب بغوریت بتوسط دولت ایران بتمام امضاء کنندگان این عهد نامه اشعار خواهد شد . در کاخ سعدآباد (تهران) ۱۷ تیرماه ۱۳۱۶ .

عهد نامه عده- تعرض موسوم به پیمان سعدآباد منعقد بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت افغانستان و دولت عراق و دولت جمهوری ترکیه بشرح بالا در جلسه ۲۵ اسفند ماه ۱۳۱۶ تصویب شده است .

دوم - تهاجم بوسیله قوای مسلح يك مملکت حتی بدون اعلان جنگ بخواك مملکت دیگر سوم - حمله بوسیله قوای بری و بحری یا هوائی حتی بدون اعلان جنگ بخواك یا بسفاین و یا پهوایماهای مملکت دیگر .

چهارم - کمک یا همراهی مستقیم و یا غیرمستقیم بمتجاوز عملیات ذیل تجاوز محسوب نخواهند شد :

۱ - اجرای حق دفاع مشروع یعنی مقاومت در مقابل يك اقدام متجاوزانه بطوری که فوقاً تعریف شد .

۲ - اقدام در اجرای ماده ۱۶ میثاق جامعه ملل .

۳ - اقدام در اثر تصمیم متخذه بتوسط مجمع عمومی یا شورای جامعه ملل یا برای اجراء بند ۷ ماده ۱۵ میثاق جامعه ملل مشروط بر اینکه در مورد اخیر این اقدام برضد دولتی بعمل بیاید که بدو مبادرت بتجاوز نموده باشد .

فکاهی و تشریحات ادبی

در معانی «خر»

کلمه «خر» در زبان و ادبیات فارسی معانی و موارد استعمال مختلف دارد ، مانند «نادان» «بزرگ» و غیره . ولی اکثراً بمعنی واقعی خود که «خار» عربی و دراز گوش فارسی باشد بکار میرود چون در این شعر ظهیرالدین قاریابی :

بزاد و راحله مانندت طریق رهرو نیست ،

همیشه سختی ره برخر گران بار است !

ولی «بازی کلمات» نسبت بکلمه «خر» در مورد سه معنی آن میشود : خر (حیوان) - خر (نادان) و خر از مصدر خریدن .

چوی این صفحه برای تفریح خاطر خوانندگان است از تحقیق بیشتر در معانی خر و نسبت بکلمات خرچنگ ، خرگوش ، خر مگس ، خرمن ، خروار ، خرکار ،

خر بار ، خر گاه ، خر یا ، خر بنده ، خر بول ، خر زور ، خر زهره ، خر مهره ، خر موزی ،
خر پشته ، خر سنک ، و غیره فعلا صرف نظر کرده و فقط چند شعر زیر را نقل میکنیم
که در بعضی از آنها کلمه خر تاب قبول دو معنی دارد و کیفیت شعر هم در آن است .

خر و خرد

خرد زیاده بیک حرف از خر است و خیران

بدین زیادتی او را همی زنند لگد !

شیدانی

آنها که تکفیر میکنند

خر باش که این طایفه از فرط خری هر گونه خر است کافرش میخوانند

ابوعلی سینا

قاضی ورشوه دادن خر

ز کلیایگان مردی آمد بطهران قاضی شود صدر ، راضی نمیشد

بر شوت خری داد و بستند قضا را اگر «خر» نمیبود قاضی نمیشد

فوق العاده خر

میدهد هر کس که فوق العاده زر مدح او گویند فوق العاده تر

دیشب از فریاد «فوق العاده ای» گوش من گردید فوق العاده کر

میشود هر روز «فوق العاده» چاپ بر که در شهر است فوق العاده «خر»

روحانی

خر سواری

فقیه شهر بگفت این سخن بگوش حارث که هر که خر شود البته میشوند سوارش

کسیکه حق مرا قطع کرد در بلدیه خدا کند که بعدلیه او قد سرو کارش

بود شکایت روحانی از کشاکش دوران که بینوا کشی و سفله پرور است شعارش

روحانی

نعل کردن خر کریم

گر جان بکنی روز همه روز ای بدبخت تا در بلدیه سنگ را لعل کنی

آخر نشود فایده زانت حاصل الا که خر کریم را نعل کنی

خرید و فروش بهشت

بهشت را بدر ۱۰ بچشم دید و فروخت ، اگر ندیده بقول کسی خریم ، خریم !